

Olsztyn, 16 września 2019 r.

PS-IV.431.2.12.2019.ML

Ks. Dariusz Kruczyński
Dyrektor Domu Pomocy
Społecznej Misericordia
w Elku

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, przeprowadził kontrolę kompleksową w Domu Pomocy Społecznej Misericordia w Elku, w dniach: 3-7, 10-11 czerwca 2019 r. Kontrola przeprowadzona została w siedzibie jednostki kontrolowanej.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 22 pkt 9a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.) - zwanej dalej ustawą o pomocy społecznej, rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz.U. Nr 61, poz. 543 ze zm.) oraz upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.491.2019 z dnia 24 maja 2019 r.

Przedmiotem kontroli była ocena przestrzegania praw mieszkańców, jakości świadczonych usług, spełniania standardów określonych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej oraz zgodności zatrudnienia kadry z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2018 r. do 11 czerwca 2019 r.

Ustalenia kontroli zostały zawarte w protokole, podpisanym przez Księdza w dniu 12 sierpnia 2019 r. (data wpływu do tut. Urzędu 16 sierpnia 2019 r.). Do protokołu nie wniósł ks. Dyrektor zastrzeżeń.

Ustaleń kontroli dokonano na podstawie analizy dokumentów, wizji lokalnej, rozmów z mieszkańcami oraz wyjaśnień i informacji udzielonych w związku z prowadzoną kontrolą przez ks. Dyrektora i pracowników Domu.

Na podstawie przeprowadzonej kontroli działalność Domu Pomocy Społecznej Misericordia w Elku, w zakresie spraw objętych kontrolą, oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.

W toku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości i uchybień w zakresie:

- Posiadania wskaźnika zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego.
- Zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż dwóch pracowników socjalnych na stu mieszkańców Domu.
- Szkoleń pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego.
- Umożliwienia swoim mieszkańcom korzystania ze świadczeń zdrowotnych, o których mowa w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
- Wyżywienia i organizacji posiłków.
- Prowadzonej terapii zajęciowej.
- Podnoszenia sprawności i aktywizowania mieszkańców Domu.
- Możliwości korzystania z biblioteki lub punktu bibliotecznego.
- Umożliwienia kontaktu z rodzinami i społecznością lokalną.
- Umożliwienia swoim mieszkańcom realizacji ich praw wyborczych.
- Zapewnienia mieszkańcom warunków do rozwoju samorządności.
- Dostępności do informacji o przysługujących prawach oraz do przepisów prawnych dotyczących domów pomocy społecznej.
- Prowadzenia przez DPS indywidualnej dokumentacji mieszkańców.

W zakresie spraw poddanych kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości i uchybienia:

- Brak, w umowach cywilnoprawnych, podpisu mieszkańca.
Wybrane losowo do kontroli umowy cywilnoprawne podpisane zostały przez członka rodziny mieszkańca, natomiast brak było podpisu mieszkańca. Mieszkańcy, za których podpisali się członkowie rodzin, nie byli osobami ubezwłasnowolnionymi.
Zgodnie z art. 77² ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - kodeks cywilny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1145), do zachowania dokumentowanej formy czynności prawnej wystarcza złożenie oświadczenia woli w postaci dokumentu, w sposób umożliwiający ustalenie osoby składającej oświadczenie. Natomiast stosownie do art. 734 §1 kodeksu cywilnego (dalej: k.c.), stroną umowy o świadczenie usług w Domu powinny być osoby, które nie są ubezwłasnowolnione i posiadają pełną zdolność do czynności prawnych.
Stwierdzona nieprawidłowość skutkowałą brakiem udokumentowania woli mieszkańca, w zakresie jego pobytu w DPS.
- Zawieranie w umowach cywilnoprawnych postanowień niedozwolonych dot.:
 - braku zwracania opłat za niewykorzystane usługi świadczone przez Dom.
Powyższa nieprawidłowość mogła skutkować pobraniem przez DPS opłaty za usługi, które nie były mieszkańcowi świadczone.
 - rozwiązania umowy bez wypowiedzenia w przypadku zalegania przez mieszkańca z płatnością, a także w przypadku łamania przez mieszkańca obowiązującego regulaminu.
Zgodnie z art. 476 k.c. dłużnik dopuszcza się zwłoki, gdy nie spełnia świadczenia w terminie, a jeżeli termin nie jest oznaczony, gdy nie spełnia świadczenia niezwłocznie po wezwaniu przez właściciela. Nie dotyczy to wypadku, gdy opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Natomiast w myśl art. 491 § 1 k.c., *jeżeli jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w wykonaniu zobowiązania z umowy wzajemnej, druga strona może wyznaczyć jej odpowiedni dodatkowy termin do wykonania z zagrożeniem, iż w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu, będzie uprawniona do odstąpienia od umowy. Może również bądź bez wyznaczenia terminu dodatkowego, bądź też po jego bezskutecznym upływie żądać wykonania zobowiązania i naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki.*

Powyższa nieprawidłowość skutkuje zobowiązaniami stron umowy w sposób niekorzystny dla konsumenta.

- Brak w umowach cywilnoprawnych zapisów dot. świadczenia przez DPS usług wspomagających.

Stwierdzono, że pomimo braku zapisów w umowach, powyższe usługi były świadczone.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutku powyższego uchybienia.

- Zawieranie w Procedurze DPS zapisu niezgodnego z przepisami prawa.

Ustalono, że Procedura *Umierania i zgonu mieszkańca* Domu Pomocy Społecznej zawiera zapis dot. skrócenia okresu do odbioru niepodjętego depozytu (sprawa szczegółowo opisana w protokole z kontroli str. 5).

Zgodnie z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o likwidacji niepodjętych depozytów z dnia 18 października 2006 r. (Dz. U. Nr 208, poz. 1537 ze zm.), likwidacja niepodjętego depozytu z mocy prawa następuje w razie niepodjęcia depozytu przez uprawnionego, mimo upływu terminu do odbioru depozytu. Natomiast termin do odbioru depozytu wynosi 3 lata od dnia doręczenia wezwania do odbioru uprawnionemu lub wezwania, o którym mowa w art. 6 ust. 5 ww. ustawy.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutku powyższej nieprawidłowości.

- Brak kwalifikacji zawodowych 6 pracowników zatrudnionych na stanowisku: opiekun osób starszych (5 osób) oraz terapeuta zajęciowy (1 osoba).

W toku kontroli nie przedłożył ks. Dyrektor kontrolującym dokumentów dot. kwalifikacji ww. pracowników.

Stwierdzona nieprawidłowość mogła skutkować obniżoną jakością świadczonych usług na rzecz mieszkańców Domu.

Po zakończeniu kontroli w dniu 5 września 2019 r. do tut. Urzędu jednostka dostarczyła dokumentację dot. kwalifikacji 5 osób zatrudnionych na stanowisku opiekun osób starszych, którzy posiadali odpowiednie kwalifikacje. Natomiast nadal brak jest dokumentów dot. kwalifikacji terapeuty zajęciowego.

- Brak pokrywania przez Dom Pomocy Społecznej Misericordia, w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 28 lutego 2019 r., częściowej odpłatności do wysokości limitu ceny za pieluchomajtki.

W myśl art. 58 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej, dom pomocy społecznej pokrywa opłaty ryczałtowe i częściową odpłatność do wysokości limitu ceny, przewidziane w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Nie stwierdzono skutków powyższej nieprawidłowości, ze względu na fakt, iż DPS ponosił dodatkowe miesięczne koszty związane z zakupem pieluchomajtek w kwocie wyższej niż odpłatność do wysokości limitu ceny w przeliczeniu średnio na jednego mieszkańca.

Ustalono, że od 1 marca 2019 r. jednostka prawidłowo realizowała powyższy przepis. Mając powyższe na uwadze, odstępuje się od wydania zalecenia pokontrolnego

- w powyższym zakresie.
- W 2 przypadkach przekroczenie terminu sporządzenia Indywidualnego Planu Wsparcia. Zgodnie z § 2 ust. 4 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej, indywidualny plan wsparcia mieszkańca powinien być przygotowany w terminie 6 miesięcy od dnia przybycia mieszkańca do domu.
Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków powyższej nieprawidłowości.
 - W 2 przypadkach brak dokumentacji potwierdzającej datę sporządzenia pierwszego indywidualnego planu.
Powyższa nieprawidłowość mogła skutkować nie opracowaniem indywidualnego planu wsparcia przez zespół terapeutyczno – opiekuńczy w przewidzianym przepisami terminie.
 - Brak ustalania przez pracownika socjalnego aktualnej sytuacji osoby w jej miejscu zamieszkania lub pobytu.
Stosownie do § 11 rozporządzenia w sprawie dps, przed przyjęciem osoby do Domu pracownik socjalny tego domu ustala jej aktualną sytuację w miejscu zamieszkania lub pobytu, która stanowi podstawę indywidualnego planu wsparcia po przyjęciu tej osoby do domu.
Stwierdzona nieprawidłowość mogła skutkować opracowaniem indywidualnego planu wsparcia nieadekwatnie do potrzeb mieszkańca.
 - Brak zapewnienia mieszkańcom Domu możliwości korzystania z codziennej prasy.
Zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 10 lit.c rozporządzenia w sprawie dps, w zakresie usług opiekuńczych i wspomagających zapewnia się mieszkańcom domu możliwość korzystania z biblioteki lub punktu bibliotecznego oraz codziennej prasy (...).
Stwierdzona nieprawidłowość skutkuje obniżoną jakością świadczonych usług na rzecz mieszkańców Domu.
 - W 2 przypadkach brak zwrotu przez Dom opłat poniesionych przez mieszkańców za ich nieobecności w DPS.
Zgodnie z art. 63 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, *mieszkaniec domu, a także inna osoba obowiązana do wnoszenia opłat za pobyt w domu pomocy społecznej, jeżeli mieszkaniec domu przebywa u tej osoby, nie ponoszą opłat za okres nieobecności mieszkańca domu nieprzekraczającej 21 dni w roku kalendarzowym.*
Powyższa nieprawidłowość skutkowała nieuzasadnionym ponoszeniem przez mieszkańców opłat za okres ich nieobecności w DPS.
 - W 2 przypadkach w kartotekach depozytowych mieszkańców brak dowodów potwierdzających dokonanie przez pracowników DPS, zakupów z ich środków, znajdujących się w depozycie Domu.
Powyższa nieprawidłowość mogła skutkować nieodpowiednim gospodarowaniem i wydatkowaniem środków finansowych mieszkańców.
 - W 1 przypadku brak wezwania osób uprawnionych do odebrania depozytu.
Ustalono, że DPS posiadał depozyt po zmarłej mieszkance i nie podjął działań w celu wezwania osób uprawnionych do jego odebrania.
Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o likwidacji niepodjętych depozytów, przechowujący depozyt jest obowiązany wezwać uprawnionego do odbioru depozytu w terminie, o którym mowa w art. 4 ust. 2, oraz pouczyć go o skutkach jego niepodjęcia. Natomiast w

myśl art. 6 ust. 2 ww. ustawy, wezwanie do odbioru depozytu powinno nastąpić niezwłocznie po jego złożeniu lub uzyskaniu wiadomości o wystąpieniu okoliczności, która umożliwia odebranie tego depozytu.

Powyższa nieprawidłowość skutkowałą brakiem wiedzy spadkobierców o pozostawionym przez zmarłego mieszkańca depozycie.

- Brak na terenie DPS, podanych do wiadomości w dostępnym miejscu, informacji nt. dni i godzin dotyczących regularnego kontaktu z dyrektorem Domu.

Stosownie do § 6 ust. 1 pkt 10 lit.f rozporządzenia w sprawie dps, dom uznaje się za spełniający warunki, jeżeli w zakresie usług opiekuńczych i wspomagających zapewnia się mieszkańcom domu *regularny kontakt z dyrektorem domu w określonych dniach i godzinach, podanych do wiadomości w dostępnym miejscu.*

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutku powyższej nieprawidłowości.

Ponadto umowy na świadczenie usług zawierały zapis, iż mieszkaniec niezależnie od opłaty ponosi dodatkowe koszty związane z wyjazdami prywatną karetką. Ustalono, że DPS nie posiada do dyspozycji prywatnej karetki. Z ustnych wyjaśnień dyrektora wynikało również, że Dom umożliwiał swoim mieszkańcom dojazd samochodem należącym do DPS, do urzędów, sklepu, placówek medycznych itp. bez ponoszenia opłat.

Mając powyższe na uwadze ujęcie w umowie cywilnoprawnej ww. zapisu dot. opłaty za wyjazd prywatną karetką nie znajduje uzasadnienia. Dyrektorowi jednostki udzielono stosownego instruktażu.

Zespół inspektorów ustalił, że nie wszystkie łazienki i toalety były przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. W powyższym zakresie udzielono ks. Dyrektorowi stosownego instruktażu.

Mając na uwadze znaczną liczbę mieszkańców Domu, ich stany chorobowe, wiek, wymaganą pomoc w zakresie samoobsługi, udzielono instruktażu w zakresie konieczności zwiększenia obsady na dyżurach nocnych.

Ponadto zespół inspektorów udzielił kierownikowi zespołu opiekuńczo-terapeutycznego instruktażu, iż w przypadku dokonania w raportach z przebiegu dyżuru, wpisu dot. wystąpienia sytuacji problemowej należy również odnieść się do sposobu jej rozwiązania. Wskazano również, aby pod każdym wpisem z dyżuru pracownik jednostki podpisywał się imieniem i nazwiskiem.

W toku kontroli ustalono ponadto, że Dps nie zatrudniał psychologa. W okresie od października do grudnia 2018 r. - 13 mieszkańców objętych zostało pomocą psychologiczną w ramach projektu. Powyższe spotkania i udzielone porady były udokumentowane. Ustalono również, że w pozostałym okresie objętym kontrolą mieszkańcy korzystali z usług psychologa zatrudnionego w innej jednostce prowadzonej przez Caritas Diecezji Ełckiej, natomiast ww. wizyty nie były dokumentowane.

Zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie dps, warunkiem efektywnej realizacji usług opiekuńczych i wspomagających jest zapewnianie mieszkańcom domu

kontakty z psychologiem.

Mając na uwadze powyższy przepis, należy zapewnić stały kontakt z psychologiem i stosownie go dokumentować.

Stwierdzone nieprawidłowości i uchybienia zostały omówione z Księdzem Dyrektorem w toku kontroli.

Osobą odpowiedzialną za powstałe nieprawidłowości i uchybienia jest dyrektor placówki. Przyczyną wystąpienia nieprawidłowości było niestosowanie, przez osoby odpowiedzialne za realizację zadań, obowiązujących przepisów prawa oraz nieprawidłowa organizacja pracy.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami i uchybieniami, działając w oparciu o art. 128 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, wnoszę o podjęcie przez ks. Dyrektora stosownych działań mających na celu ich wyeliminowanie oraz o niezwłoczną realizację następujących zaleceń:

1. Niezwłocznie uregulować pobyt mieszkańców w DPS, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w zakresie zawieranych umów o świadczenie usług w odniesieniu do osób posiadających pełną zdolność do czynności prawnych, stosownie do art. 77² oraz art. 734 §1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - kodeks cywilny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1145).
2. Zweryfikować zapisy w umowach cywilnoprawnych, w celu wyeliminowania niedozwolonych postanowień oraz zapisów naruszających ochronę praw mieszkańców, zgodnie z art. 476 oraz art. 491 § 1 kodeks cywilny. Wzór umowy przesłać Wojewodzie Warmińsko-Mazurskiemu.
3. W umowach cywilnoprawnych zawierać zapis dot. świadczenia przez DPS usług wspomagających, zgodnie z art. 55 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r., poz.1507 ze zm.).
4. Dostosować zapisy procedury *Umierania i zgonu mieszkańca* Domu Pomocy Społecznej do obowiązujących przepisów prawa, stosownie do art. 4 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów (Dz. U. Nr 208, poz. 1537 ze zm.). Opracowany dokument przesłać Wojewodzie Warmińsko-Mazurskiemu.
5. Zatrudniać pracowników w jednostce zgodnie z kwalifikacjami, stosownie powyższe dokumentując. Uzupelnąć akta osobowe pracownika Domu zatrudnionego na stanowisku terapeuta zajęciowy o dokumenty potwierdzające jego kwalifikacje zawodowe. Kopie dokumentów przedłożyć Wojewodzie Warmińsko-Mazurskiemu.
6. Indywidualny Plan Wsparcia Mieszkańca przygotowywać w terminie 6 miesięcy od dnia przyjęcia mieszkańca do domu, zgodnie z § 2 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 734 ze zm.).

7. Spotkania zespołu terapeutyczno-opiekuńczego dot. opracowania indywidualnych planów wsparcia mieszkańców, opatrywać datą, tak, aby można było ustalić czy opracowanie planów nastąpiło zgodnie z § 2 ust. 4 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej.
8. Przed przyjęciem osoby do domu ustalać jej aktualną sytuację w miejscu zamieszkania lub pobytu, która stanowi podstawę indywidualnego planu wsparcia po przyjęciu tej osoby do domu, zgodnie z wymogiem określonym w § 11 rozporządzenia w sprawie dps.
9. Zapewniać mieszkańcom Domu dostęp do codziennej prasy, zgodnie z wymogiem § 6 ust. 1 pkt 10 lit. c rozporządzenia w sprawie dps.
10. W przypadku mieszkańców skierowanych przez gminę, na podstawie art. 65 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, przestrzegać zapisów art. 63 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Dokonać zwrotu poniesionych przez mieszkańców opłat za czas ich nieobecności w DPS (dot. osób wykazanych w protokole z kontroli str. 16).
11. Zapewniać mieszkańcom Domu możliwość bezpiecznego przechowywania środków pieniężnych, zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 3 lit. h rozporządzenia w sprawie dps, w tym dokumentować dokonywane zakupy ze środków mieszkańców.
12. W sytuacji zgonu mieszkańca niezwłocznie wzywać osoby uprawnione do odbioru depozytu, zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów (Dz. U. Nr 208, poz. 1537 ze zm.).
13. Zamieścić, w dostępnym miejscu, informacje nt. dni i godzin dotyczących regularnego kontaktu z dyrektorem Domu, stosownie do § 6 ust. 1 pkt 10 lit.f rozporządzenia w sprawie dps.

Ponadto uwzględniając instruktaż udzielony przez zespół inspektorów w toku kontroli kompleksowej Domu Pomocy Społecznej Misericordia w Ełku, wskazuję następujące działania:

1. W przypadku braku posiadania przez DPS prywatnej karetki, nie zawierać w umowach cywilnoprawnych zapisu dot. ponoszenia przez mieszkańców opłat za korzystanie z ww. transportu.
2. Raporty z dyżuru opatrywać imieniem i nazwiskiem pracownika sporządzającego. W przypadku dokonania w nich wpisu dot. wystąpienia sytuacji problemowej, odnieść się do sposobu jej rozwiązania.
3. Zamontować brakujące uchwyty w łazienkach i toaletach.
4. Zwiększyć obsadę personelu opiekuńczego na dyżurach nocnych.
5. Zapewniać mieszkańcom Domu stały kontakt z psychologiem. Powyższe stosownie dokumentować.

Proszę o poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego o realizacji zaleceń, uwag i wniosków, powołując się na znak pisma.

Jednocześnie na podstawie art. 128 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od daty otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda ustosunkuje się do zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia.

W przypadku nieuwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni obowiązana jest do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków.

W przypadku uwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń, o których mowa wyżej, jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni jest obowiązana do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków, o których mowa w art. 128 ust. 1, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych przez wojewodę zastrzeżeń.

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Joanna Jabłńska-Kastrau
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej